

010923-1

Četl jsem kdysi jakési staré vypravování o souboji dvou malířů. Šlo o to, kdo namaluje věrněji nějakou skutečnost, nějaký předmět. První malíř namaloval keř s lákavými plody tak dokonale, že se ptáci slétali, očekávající hostinu, a naráželi na pouhý obraz. Druhý vyslovil své uznání a pak pozval prvního, aby shlédl jeho výtvar. Ten přistoupil k roušce, které zahaloval obraz, a chtěl ji odhrnout, ale také on narazil na pouhý obraz roušky. Druhý malíř vyhrál, neboť první obelstil jen ptáky, kdežto druhý dokonce člověka. Jistě vám je zřejmé, jak nepravdivě vymyšlené je toto vypravování. Ukažte psovi sebe věrnější obraz jeho pána, a pes ani na chvíli nepropadne omylu. Podejte mu část oděvu dítěte, které se ztratilo, a pes se vydá po stopě, ale ne proto, že by si zmýlil třeba botičku s dítětem. Pes ví, že musí jít po stopě a že ta ho možná dovede k dítěti, a to proto, že mu ona čichová stopa něco říká. Obraz pána, sebelépe provedený, mu neříká nic. Čerstvě vylíhlé kuře, které postavíte na bílý papír, na který jste předtím udělali řadu teček, se z nedostatku zkušenosti pokouší ty tečky sezobnout, protože ještě nedovede kontrolovat své instinktivní chování. Také kuře něco vidí a to vidění je má vést k semínkům, tedy k potravě; teprve zkušeností se naučí vidět lépe, správněji. Pes i kuře tady mají k dispozici jakési vněmy, tedy něco jako text, který má být přečten, rozšifrován, který má být pochopen jako výzva nebo pokyn k nějaké aktivitě. Zvláštní je přitom právě to, že ptáky nebo psa nějakým věrným zobrazením neoklamete, ale člověka ano. Ale nejde především o oklamání, nýbrž zejména o to, že člověk si dovede domyslet, dokonstruovat, v duchu dokreslit i karikaturu známého člověka, vytvořenou jen několika velmi úspornými tahy. Nejde o přesnost, věrnost napodobení, nýbrž o postižení několika rysů, jejichž „vypovídací“ hodnota je tak veliká, že detaily mohou být pominuty. Jediný člověk si dokáže domyslet, co několik čar napovídá. Ostatně tak nějak vzniklo asi obrázkové písmo, a možná i první podoba mluvy, živého promlouvání.

(Písek, 010923-1.)